ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

ETHICAL LEADERSHIP FOR SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE CHAIYAPHUM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

[1]จิณณ์วลัญชณ์ ภูมิคอนสาร, [2]ปณิธาน วรรณวัลย์ และ [3]เพ็ญนภา สุขเสริม

[1]Jinwalan Phumkhonsan, [2]Panithan Wannawan and [3]Pennapa Sukserm

[1]มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ประเทศไทย

[1]Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand

Thitiporn.phum@gmail.com

Received: May 13, 2023; **Revised**: June 25, 2024; **Accepted**: August 29, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยภูมิ เขต 2 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยภูมิ เขต 2 จำแนกขนาดสถานศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยภูมิ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 รวมทั้งสิ้น 291 คน ที่ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของของเครจซี่และมอร์แกน ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาและการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประมาณค่า

---

[1] นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริการการศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

[3] อาจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามอยู่ที่ .967 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความมุ่งมั่น ทุ่มเท และเสียสละในการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ ไม่เบียดบังเวลาราชการไปทำประโยชน์ส่วนตน ผู้บริหารควรหมั่นศึกษาหาความรู้ แสวงหาหนทางในการพัฒนางานให้ดีขึ้น ปฏิบัติตนด้วยใจที่เป็นกลาง ไม่ลำเอียง ให้ความสำคัญต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเท่าเทียมและเสมอต้นเสมอปลาย ควรให้ความเป็นอิสระหรือสร้างทางเลือกแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้ร่วมงานในการทำงานอย่างเท่าเทียมกัน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม , ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purpose of this study was specified follow by the below 1) for study the level of ethical leadership of school administrators under the Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office 2. 2) Compare Ethical leadership level of school administrators Classified by school size under the Office of Chaiyaphum Primary Educational Service Area office 2. 3) 3) Study the recommendations for the development of ethical leadership of school administrators under the Office of Chaiyaphum Primary Educational Service Area office 2. The research sample consisted of 291 teachers in schools under the Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office 2 obtained by stratified random sampling. The sample size was determined based on the Krejcie and Morgan's Sample Size Table. The key research informants who were interviewed were five experts on school administration and educational personnel development. The employed research instruments were a rating scale questionnaire concerning ethical leadership of school administrator, with reliability coefficient of .967, and a structured interview form. Statistics for analysis of quantitative data were the frequency, percentage, mean, and standard deviation; while data obtained from the interviews were analyzed with content analysis. The result of research show that Ethical leadership of school

administrators under the Chaiyaphum Primary Education Service Area Office 2, Overall image in term of every aspect is Good Consider in any aspect. The results of the analysis of research results Compare the opinions of school administrators on ethical leadership. Under the staff of Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office 2, classified by size of school, Overall image in term of every aspect no statistically significant difference. school administrators should have determination, dedication, and sacrifice in performing official duties regularly. Do not take advantage of official time to pursue personal interests. Executives should diligently study and acquire knowledge. Look for ways to develop work for the better. Act with an impartial mind, without bias, giving equal and consistent importance to subordinates. Should give independence or create options to subordinates or coworkers in working equally.

Keywords : Ethical leadership , School administrators

บทนำ

โลกของเราในปัจจุบันนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศหรือด้านสังคม ทำให้สังคมโลกนั้นเกิดการแข่งขันกันมากยิ่งขึ้น ด้านการบริหารจัดการความสามารถในการสื่อสารส่งผลกระทบต่อด้านคุณธรรมของสังคม ประเทศไทยเรานั้นได้ประสบปัญหามากมาย มีความเปราะบางด้านคุณธรรมและจริยธรรม เนื่องจากได้เข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งส่งผลกระทบทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ การพัฒนาเศรษฐกิจแต่ไม่พัฒนาคนและสังคม จึงทำให้เกิดผลเสียที่ทำให้คุณภาพชีวิตของคนไทยตกต่ำ จึงส่งผลให้เกิดการทุจริตคอรัปชั่น การก่ออาชญากรรม การเสพและการค้ายาเสพติดของวัยรุ่น เด็กและเยาวชนได้รับอิทธิพลผลเสียโดยตรง ทำให้ขาดความรับผิดชอบ ขาดระเบียบวินัยและจริยธรรม (ภาณุวัฒน์ บุญธัญกิจ, 2564 น.1)

การบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างมาก ในฐานะผู้นำขององค์กร ซึ่งเป็นผู้ที่จะกระตุ้นและชักจูง หรือชี้นำให้สมาชิกร่วมมือกันในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีและความเต็มใจ ผู้นำคือบุคคลที่มีความสำคัญในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ดังนั้น ผู้นำต้องมีภาวะผู้นำ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน โดยยึดหลักธรรมประจำใจในการบริหารจัดการ มีความรับผิดชอบ เข้าใจในความแตกต่างของผู้อื่น ละไม่ค่อยพบคุณลักษณะดังกล่าวนี้ในตัวผู้บริหาร อีกทั้งผู้บริหารในปัจจุบันไม่ว่าจะมาจากการสอบคัดเลือก หรือมาจากการแต่งตั้งโดยชอบ มักจะเป็นผู้ที่มีความสามารถมากกว่าการมีคุณธรรมจริยธรรม และนั่นทำให้สังคมตั้งคำถามถึงคุณสมบัติ

ของผู้บริหารที่มีความสามารถและเก่งในการบริหาร ซึ่งมักจะหลงลืมเรื่องคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นคุณสมบัติสำคัญ ถ้าผู้บริหารไม่มีมีภาวะผู้นำ ในยุคสมัยที่สังคมโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อาจจะส่งผลกระทบต่อวงการศึกษาและทำให้หน่วยงานและบุคลากรเกิดความไม่สบายใจ มีปัญญาจนเกิดเป็นความขัดแย้งที่รุนแรงได้ หรืออาจถึงขั้นมีการร้องเรียนจากผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาได้ (ชุติมา รักษ์บางแหลม, 2559 น.2)

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อคุณภาพของครูอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (สุรัตน์ ไชยชมภู, 2557 น.13) เพราะว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีพฤติกรรมภาวะผู้น่าเชิงจริยธรรม ปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องตามหลักทำนองคลองธรรม จะได้รับการเชิดชูเกียรติ และเป็นผู้ทรงคุณค่าในสังคม แต่ถ้าผู้บริหารคนใด มีพฤติกรรมตามอำเภอใจ ไม่มีภาวะผู้น่าเชิงจริยธรรม จะไม่ได้รับความไว้วางใจจากผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารจะท่างานล่าบากและไม่ได้รับความร่วมมือจากทีมงานเกิดเป็นความขัดแย้งขึ้นในองค์กร

ปัจจุบันภาวะผู้นำในเชิงจริยธรรมเป็นคุณสมบัติที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อการบริหารจัดการที่เหมาะสม กับสภาวการณ์ในปัจจุบัน จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม หรือกฎ ศีลธรรม จริยธรรม เป็นกฎเกณฑ์ความประพฤติของมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นจากธรรมชาติของมนุษย์ ความ เป็นผู้มีปรีชาญาณ (ปัญญา+เหตุผล) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ทำให้มนุษย์มีมโนธรรม รู้จักแยกแยะความดี ถูก ผิด ควรไม่ควร ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารที่มีความรอบรู้และมีความฉลาดทางสติปัญญาสูงแต่ขาดจริยธรรมหรือธรรมจริยาและขาดซึ่งความฉลาดทางด้านอารมณ์ อาจไม่เป็นที่ยอมรับจากผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวได้ เพราะบุคคลส่วนมากต้องการความซื่อสัตย์และความจริงใจ เสมอต้นเสมอปลายจากผู้บริหารในองค์กรนั้น ผู้บริหารที่มีความลับหรือไม่โปร่งใสในการทำงาน อาจไม่สามารถยืนหยัดในโลกของการเปลี่ยนแปลง การทำงานที่เรียกร้องความเป็นหลักธรรมาภิบาล ดังนั้นผู้บริหารในองค์กรต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นความหวังของการเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านจริยธรรมแก่สังคมเพราะผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นหัวหน้า ที่สังคมเฝ้ามองอยู่เสมอ ในฐานะเป็นสถาบันหลักในสังคม ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำที่กระตุ้นให้ครูสอนให้ดีที่สุด เพื่อให้นักเรียนบรรลุตามวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ของสถานศึกษาให้ได้ เมื่อผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความสามารถและมีจริยธรรมสูง ครูย่อมรักและศรัทธา ทุ่มเท กำลังกายและกำลังใจในการทำงานให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ โรงเรียนสามารถผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ เป็นเด็กดี มี

ความสุข มีคุณธรรมจริยธรรมและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ส่วนนอกสถานศึกษา ผู้บริหารคือ สัญลักษณ์ของสถานศึกษา ชุมชนและผู้ปกครอง หากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเป็นผู้นำที่มีจริยธรรมแล้ว ย่อมได้รับความไว้วางใจและการสนับสนุนจากชุมชน เมื่อชุมชนและผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อผู้บริหาร การทำงานก็จะบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การได้อย่างรวดเร็ว เกิดการทำงานเป็นทีมแต่ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้บริหารไม่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมแล้ว ความเชื่อถือ ความศรัทธาก็จะเสื่อมลงไป เมื่อชุมชนและผู้ใต้บังคับบัญชาหมดความศรัทธาแล้วก็ไม่เกิดความร่วมมือในการทำงานขาดการทำงานเป็นทีม วิสัยทัศน์ขององค์การที่ตั้งไว้ก็อาจจะไม่บรรลุวัตถุประสงค์ไปได้ ดังนั้นพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารย่อมส่งผลต่อคุณภาพครูและคุณภาพผู้เรียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2549 น.15)

จากที่ปรากฏผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีระดับภาวะผู้นำอยู่ในระดับใด และมีแนวทางในการที่จะพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยศึกษาใน 5 ด้าน คือ 1.ด้านความซื่อสัตย์ 2.ด้านความยุติธรรม 3.ด้านความรับผิดชอบ 4.ด้านความไว้วางใจ และ 5.ด้านความเคารพ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้กับการบริหารการจัดการที่ปรับเปลี่ยนในทันยุคสมัยซึ่งจะส่งผลในองค์การนั้นมีความยืดหยุ่น ซึ่งจะส่งผลดีต่อผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหารที่ทำงานร่วมกันในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกขนาดสถานศึกษา

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำนวนโรงเรียน 262 โรงเรียน จำนวน 2,063 คน ในปีการศึกษา 2566

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 291 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970, pp. 607 - 610) แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษา เป็นชั้นในการแบ่ง (strata) จากนั้นสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใช้วิธีการจับสลาก โดยใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยการสุ่ม กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์ จำนวน 5 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม โดยใช้แนวคิดจากนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านความซื่อสัตย์ 2) ด้านความยุติธรรม 3) ด้านความรับผิดชอบ 4) ด้านความไว้วางใจ 5) ด้านความเคารพ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย ขนาดสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

3.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ สถิติที่ใช้ตรวจสอบเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความเที่ยงตรง ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น สถิติพื้นฐานที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่า F–test (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยภาพรวม

ด้านที่	ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\overline{X}$	S.D.	
1	ด้านความซื่อสัตย์	4.38	0.46	มาก
2	ด้านความยุติธรรม	4.35	0.47	มาก
3	ด้านความรับผิดชอบ	4.33	0.49	มาก
4	ด้านความไว้วางใจ	4.39	0.48	มาก
5	ด้านความเคารพ	4.37	0.48	มาก
รวม		**4.37**	**0.43**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงที่สุด ได้แก่ ด้านความไว้วางใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 รองลงมาได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ด้านความเคารพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ด้านความมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ตามลำดับ

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกขนาดสถานศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์สถิติเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม

ที่	ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
1	ด้านความซื่อสัตย์	ระหว่างกลุ่ม	.124	2	.062	.293	.746
		ภายในกลุ่ม	60.870	288	.211		
		รวม	60.993	290			

ที่	ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
2	ด้านความยุติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	.019	2	.009	.041	.960
		ภายในกลุ่ม	65.106	288	.226		
		รวม	65.124	290			
3	ด้านความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	.065	2	.033	.132	.876
		ภายในกลุ่ม	70.970	288	.246		
		รวม	71.036	290			
4	ด้านความไว้วางใจ	ระหว่างกลุ่ม	.376	2	.188	.817	.443
		ภายในกลุ่ม	66.372	288	.230		
		รวม	66.749	290			
5	ด้านความเคารพ	ระหว่างกลุ่ม	.092	2	.046	.199	.819
		ภายในกลุ่ม	66.439	288	.231		
		รวม	66.531	290			
		ระหว่างกลุ่ม	.036	2	.018	.098	.907
	รวม	**ภายในกลุ่ม**	53.443	288	.186		
		รวม	53.480	290			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างมาในฐานะผู้นำสถานศึกษามีการประพฤติปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม มีการบริหารงานอย่างเต็มความสามารถละเอียดรอบคอบ มีความโปร่งใส ซื่อตรง เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด มีความเป็นธรรมอย่างเสมอภาคต่อผู้อื่น ไม่มีความรู้สึกลำเอียง คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก รวมทั้งมีความอ่อนน้อมถ่อมตน มี

สัมมาคารวะ รักษาเกียรติยศและศักดิ์ศรีของตนเองและผู้อื่น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทั้งนี้เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย สามารถอธิบายได้ ดังนี้

1.1 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความไว้วางใจ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีความสำนึกต่อบทบาทหน้าที่ มีความสามารถและวิจารณญาณในการแก้ไขปัญหา แนะนำและช่วยเหลือบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาอย่างเต็มความสามารถ รักษาคำพูดและรับผิดชอบในสิ่งที่ได้รับปากไว้จนเป็นที่ไว้วางใจ ตลอดจนให้โอกาสแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในการมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Berghofer and Schwart (2008) กล่าวว่า ลักษณะที่เป็นพื้นฐานของผู้นำเชิงจริยธรรม ในด้านความน่าไว้วางใจ

1.2 เป็นคนซื่อสัตย์ ได้แก่ เป็นผู้เปิดเผยข้อมูลด้วยความเป็นจริง การปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เป็นผู้น่าเชื่อถือน่าไว้วางใจ 2) เป็นคนมีความซื่อตรง ได้แก่ เป็นผู้ยอมรับข้อผิดพลาดด้วยความเต็มใจ แก้ไขสิ่งที่ผิดพลาดให้ใส่สะอาดด้วยความรับผิดชอบ 3) การเป็นคนที่รักษาสัญญา ได้แก่ เป็นผู้รักษาคำมั่นสัญญา และความรับผิดชอบและทำในสิ่งที่คนอื่นคาดหวัง เป็นผู้มีความจงรักภักดีอย่างแน่แท้ โดยไม่เสนอ สิ่งของตอบแทน และเป็นผู้ให้อภัยด้วยความบริสุทธิ์ใจ

1.3 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความซื่อสัตย์ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม และประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา มีความโปร่งใส ซื่อตรง ไม่คดโกง สามารถเปิดเผยข้อมูลได้ ไม่มีความรู้สึกลำเอียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คำนึงถึงประโยชน์ส่วนร่วมมากกว่าส่วนตน สอดคล้องกับสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2560, น.22) ที่กล่าวไว้ว่าความซื่อสัตย์ของผู้บริหารเป็นการประพฤติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจาและใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เป็นจริยธรรมที่เน้นความซื่อตรง ต่อตนเองหน้าที่การงาน คำมั่นสัญญา แบบแผน กฎหมาย และความถูกต้องอันดีงาม ลักษณะพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก คือ ไม่เอาเวลาทำงนในหน้าที่ไปใช้ทำประโยชน์ส่วนตัว ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ทำประโยชน์ส่วนตัว ประพฤติตรงไปตรงมา ไม่ยึดเอาวัตถุสิ่งของที่ไม่ใช่ของตนเองมาเป็นของตนเองทำตามสัญญาและระเบียบถือกฎเกณฑ์ของกลุ่ม พูดตามสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ต่อต้านหรือขัดขวางผู้อื่นที่ปฏิบัตินอกเหนือกฎเกณฑ์ ไม่คล้อยตามพวกที่ลากหรือชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสียมั่นคงต่อการกระทำดีของตน ไม่คดโกง มีความตั้งใจทำจริง ประพฤติตรงตามที่พูด ไม่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย-เตือนสติและแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ยินดีในความสำเร็จ

ของผู้อื่น ร่วมมือร่วมใจกันทำงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ไม่ร่วมมือกันทำงานใดๆ ที่ผิดกฎหมายหรือผิดระเบียบข้อบังคับของสังคมและหมู่คณะ

1.4 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความเคารพ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีความอ่อนน้อม ถ่อมตน นุ่มนวลทั้งกาย วาจา และใจ มีสัมมาคารวะ รักษาเกียรติยศและศักดิ์ของตนเองและผู้อื่น รู้จักใช้คำพูดที่เหมาะสม ถูกกาลเทศะ มีความเกรงอกเกรงใจ เห็นอกเห็นใจ ไม่ล่วงเกิน ละเมิดสิทธิทั้งต่อหน้าและลับหลัง ไม่เอารัดเอาเปรียบ ผู้ใต้บังคับบัญชา สนับสนุนและส่งเสริมบุคลากรให้ได้รับการพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Lickona T. (1991, p.44-45) เกี่ยวกับประเภทของความเคารพ นับถือ ได้จำแนกประเภทความเคารพนับถือเป็น 3 ระดับ คือ 1) ความเคารพนับถือ ตนเองและการเห็นคุณค่าในตนเอง 2) ความเคารพนับถือผู้อื่น เป็นความรู้สึกเห็นคุณค่าและศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น 3) ความเคารพนับถือต่อสิ่งต่าง ๆ นอกเหนือจากบุคคล ชีวิตทุกรูปแบบ และสิ่งแวดล้อมที่เกื้อหนุนชีวิตอยู่

1.5 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความยุติธรรม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีการแสดงออกถึงการไม่สนับสนุนยกย่องบุคคลไปในทางที่ผิด มีความเป็นธรรมอย่างเสมอภาคต่อผู้อื่น มีการแยกแยะ รู้ผิดชอบชั่วดีในการปฏิบัติงาน รู้จักเคารพกฎหมายและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ไม่มีการลำเอียง อคติ เพราะความไม่พอใจ โกรธ เกลียด กลัว มอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทนโดยการเคารพสิทธิในการตัดสินใจอย่างอิสระของบุคลากร เปิดเผยในการให้ผลตอบแทนบุคลากรทุกระดับ ด้วยความเท่าเทียมตามผลการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kalshoven et al. (2011 อ้างถึงใน นิมิตรา สิงห์ทองอยู่, 2559, น.25-26) ได้ให้ความหมายของความยุติธรรมไว้ว่า การไม่แสดงความชอบพอบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นพิเศษ จะต้องปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความถูกต้องและเท่าเทียมกัน ความยุติธรรมโดยมากจะถือเป็นด้านที่มีความสำคัญมากที่สุดสำหรับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ผู้นำที่มีจริยธรรมจะต้องปฏิบัติต่อผู้ตามอย่างซื่อสัตย์และเท่าเทียมทั้งในด้านของการวางหลักการและการตัดสินใจ ผู้นำเชิงจริยธรรมจะต้องมี ความน่าเชื่อถือและซื่อสัตย์ และต้องรู้จักรับผิดชอบในการกระทำของตน

1.6 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีการแสดงออกถึงความเอาใจใส่ในการปฏิบัติงานของตนเอง มีการบริหารงานอย่างเต็มความสามารถละเอียดรอบคอบ มีความสำนึกและยอมรับเมื่อได้กระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดความผิดพลาด ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงผลลัพธ์ที่ตามมา มอบหมายหน้าที่การ

ปฏิบัติงาน ความรับผิดชอบของฝ่ายต่าง ๆ ตามโครงสร้างการบริหารของสถานศึกษา และมีการนำผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาระบบงานบริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kohlberg (1981, p.31-53) ได้กล่าวถึงแนวคิดการพัฒนาสู่ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ในบริบทของการจัดการศึกษา ผู้นำทางการศึกษา ต้องรับผิดชอบตามภาระหน้าที่ โดยผู้นำควรเห็นความสำคัญและใส่ใจในความสุขของโรงเรียนและชุมชน

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ปฏิบัติราชการดำเนินการตามระเบียบและขั้นตอนในการปฏิบัติราชการไปในแนวทางเดียวกันไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก หรือขนาดกลาง ส่งผลทำให้มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลชนก ราชสง (2565) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่บริหารสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารได้พัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้นำเชิงจริยธรรม อันเป็นผลดีต่อการบริหารงานในสถานศึกษา และเป็นการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของภาวะผู้นำ โดยเฉพาะคุณธรรมจริยธรรมเป็นสำคัญในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของหน่วยงานนั้น ๆ ให้เกิดประสิทธิผลต่อการบริหารสถานศึกษามากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กมลชนก ราชสง. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2549). *ภาวะผู้นำองค์กรยุคใหม่.* กรุงเทพฯ : เอ็กซเปอร์เน็ท.

ชุติมา รักษ์บางแหลม. (2559). *การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม และประเด็นปัญหาจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

นิมิตรา สิงห์ทองอยู่. (2559). *ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมและวัฒนธรรมองค์การกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของกรมจเรทหารบก.* บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.

ภาณุวัฒน์ บุญธัญกิจ. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา.* วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.* กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

สุรัตน์ ไชยชมภู. (2557). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษา. วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา*, 8(2), 1-15.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). รายงานการวิจัย *เรื่อง การศึกษาความเป็นพลเมืองของผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ.* กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

Berghofer, D., & Schwartz , G. (2008). Ethical Leadership: Right Relationships and the Emotional Bottom Line the Gold Standard for Success [Online]. Available : http://www.newparadigmjournal.com/ Oct2008/ethicalleadership.htm. [2023, May 12].

Kohlberg, L. (1976). *Moral Stages and Moralization: The Cognitive-Development Approach.* In T. Lickona (Ed.), Moral Development and Behavior: Theory and Research and Social Issues (pp. 31-53). New York, NY: Holt, Rienhart, and Winston.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610.

Lickona, T. (1991*). Educating for character: How our schools can teach respect and responsibility*. New York: Bantam Book